



РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ  
Министър на образованието и науката

0101-11/08, 07, 2014 г.

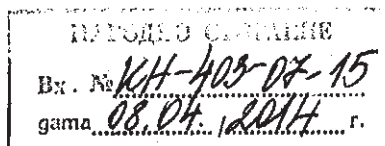
ДО

ПРОФ. ВАНЯ ДОБРЕВА

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА

КОМИСИЯТА ПО ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

На Ваш КН-453-09-1/29.01.2014 г.



**Относно:** *Законопроект за изменение и допълнение на Закона за висшето образование, № 454-01-2, внесен от Сергей Станишев, Лютви Местан и група народни представители на 22.01.2014 г.*

**УВАЖАЕМА ПРОФЕСОР ДОБРЕВА,**

Министерството на образованието и науката подкрепя принципно представения Законопроект за изменение и допълнение на Закона за висшето образование, № 454-01-2, внесен от Сергей Станишев, Лютви Местан и група народни представители на 22.01.2014 г.

Подкрепяме мотивите на вносителите и считаме, че предложеното изменение е в съответствие със съвременното ниво на развитие на обществените отношения, свързани с управлението на висшите училища. Академичната общност представлява основната част от българската интелигенция, която е движеща сила на позитивните процеси в обществото, поради което е необходимо и на законово ниво да се установи, че именно академичната общност следва да приеме и най-доброто решение относно органите на управление на своето висше училище.

Необходимо е да се отбележи, че ограничението на броя на мандатите за едно и също лице няма да отпадне напълно. Решаването на този въпрос ще бъде изцяло на плоскостта на академичната автономия, доколкото законопроектът предвижда той да бъде уреден в правилника на висшето училище. Следователно решението за това ще бъде взето от Общото събрание на висшето училище, т.е. от органа за управление, в който са

представени пълно всички заинтересовани страни – представителите на академичния състав на основен трудов договор, на административния персонал и на студентите и докторантите от всички звена на висшето училище.

От друга страна, остава и досега съществуващата гаранция за обективност при избора на органите за управление – тайното гласуване.

С цел постигане на последователна законодателна логика и систематика на нормите, уреждащи мандатността, считаме за необходимо да се прецизира редакцията на предложената разпоредба на чл. 31, ал. 2, в която е посочено, че мандатността се определя в правилника на висшето училище. Институтът на „мандатността“ обаче включва не само режима на ограниченията в броя на мандатите, а и редица други разпоредби, като продължителността на мандата, предсрочното му прекратяване и т.н., които ще продължат да бъдат законово регламентирани. От мотивите на вносителите е видно, че идеята им не е уредбата на института на мандатността да се делегира изцяло на висшите училища, а в правилниците да може да се уреждат само въпросите, свързани с ограниченията в броя на мандатите за едно и също лице - „да има или не ограничения, или, ако има, колко и какви да са те“. Ето защо, считаме за необходимо в редакцията на чл. 31, ал. 2 да се посочи изрично, че в правилника на висшето училище може да се определя не мандатността, а ограничения в броя на мандатите за едно и също лице.

**ПРОФ. Д-Р АНЕЛИЯ КЛИСАЕВА**

Министър на образованието и науката

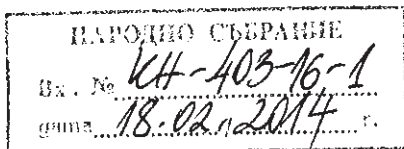




РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ  
МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ

Изх. № 01-00-12

София, 13.02.2014 г.



ДО  
Г-ЖА АНЕЛИЯ КЛИСАРОВА  
МИНИСТЪР НА ОБРАЗОВАНИЕТО  
И НАУКАТА

Копие

ДО  
ПРОФЕСОР ВАНЯ ДОБРЕВА  
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО  
ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА КЪМ  
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ

**УВАЖАЕМА ГОСПОЖО КЛИСАРОВА,**

С писмо на председателя на Комисията по образованието и науката към Народното събрание, изх. № КН-453-09-1/29.01.2014 г., в Министерството на финансите е изпратен за становище законопроект за изменение и допълнение на Закона за висшето образование, внесен от народни представители.

Предлаганото със законопроекта изменение в Закона за висшето образование не касае въпроси, свързани с пряката функционална компетентност на Министерството на финансите, поради което министерството няма бележки по представения законопроект.

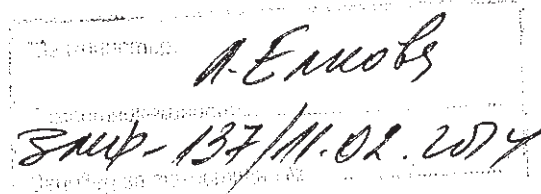
С оглед предприемане на необходимите действия в съответствие с чл. 82 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация, приложено, изпращам Ви копие на горесцитираното писмо с приложени към него разпореждане на председателя на Народното събрание, № 450-01-17/22.01.2014 г., законопроект за изменение и допълнение на Закона за висшето образование и мотиви към законопроекта.

**Приложение:** съгласно текста.

за МИНИСТЪР



**ПЕТЪР ЧОБАНОВ**





РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ  
МИНИСТЕРСТВО НА ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА  
СЕРТИФИЦИРАНА СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО ISO 9001:2008  
1051 СОФИЯ, УЛ. "ТРИАДНА" № 2, ТЕЛ: 8119 443, ФАКС: 988 44 05, WWW.ML.SP.GOVERNMENT.BG

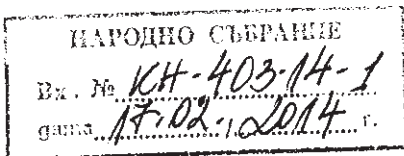
Изх. №:

02-21

13. 02. 2014

ДО  
ПРОФ. ВАНЯ ДОБРЕВА  
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА  
КОМИСИЯТА ПО ОБРАЗОВАНИЕ  
И НАУКА  
42-РО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

На Ваш изх. № КН-453-09-1 от 29.01.2014 г.



СТАНОВИЩЕ

ОТНОСНО: Законопроект за изменение и допълнение на Закона за висшето образование

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ДОБРЕВА,

Министерството на труда и социалната политика подкрепя законопроекта за изменение и допълнение на Закона за висшето образование, внесен от народните представители Сергей Станишев, Лютви Местан, Милко Багдасаров и Алиосман Имамов на 22.01.2014 г.

Считаме, че мандатността на лицата, избрани на ръководни длъжности във висшите училища е вътрешен проблем, който може да бъде уреден с Правилника за дейността на висшето училище. В тази връзка допълнителната външна регулация е излишна.

МИНИСТЪР:

ХАСАН АДЕМОВ

За министър:
Заместник-министър <u>Светлана Двиглова</u>
Заповед за заместване № <u>Р001-106</u>
<u>12.02.14</u>

До

Проф. Ваня Добрева

Председател на парламентарната Комисия по образование и наука

Уважаема г-жо Добрева,

Съветът на ректорите нееднократно е заставал, винаги единодушно, в подкрепа на промяната, даваща възможност общите събрания на университети и факултети да определят мандатността на изборните длъжности. За последно това бе прегласувано, подчертавам без нито един глас "против" или "въздържал се" на 05.04. 2013г. в гр. Русе, в присъствието на Министърът на образованието и науката, Председателят на БАН, Председателят на Съюза на учените, Председателят на СА, Председателят на НАОА и профсъюзни активисти.

Категорично възразяваме против обидните квалификации за "феодализиране на висшето образование" и "доживотни ректори" от хора, нямащи понятие как се управлява университет. Какво е логиката мандатност да няма за министър председател, министри, депутати, кметове, директори на болници, шефовете на ФС и БОК и мн. други, а да се демонизират само ректорите и унижават членовете на общите събрания на университети и факултети? Ректорът се избира от общо събрание, чиито делегати са избрани също мажоритарно с таен вот. Ректорът не назначава академичен съвет – последният е избран мажоритарно от общото събрание на университета. Академичният съвет може да блокира всяко едно предложение на ректора. Съществува регламент за отзоваване на ректора по всяко едно време на мандата. Има ректори, изкарвали по един мандат, други по два, а има и случаи на прекратяване на мандата преди изтичането му. Това означава, че съществуват контролни механизми гарантиращи, демократичните ценности, каквито няма никъде в Република България. Катастрофира опитът да бъдат въведени мандати за

ръководители катедри. Сега има ръководители катедри с 3 и 4 мандата, избирани мажоритарно, само защото са всепризнати лидери и са спечелили признанието на хората. Защо друг (други) трябва да решават какво трябва да стане в автономно висше училище, а не общото събрание от няколко стотин души. Нима може да бъдат манипулирани стотици доценти и професори, асистенти и студенти? В подобна ситуация са кметовете, чиито действия могат да бъдат блокирани от общинския съвет – поради това мандатността при кметовете също отпадна.

В заключение ще повторя, че Съветът на ректорите категорично подкрепя внесената поправка във ЗВО от народните представители С. Станишев, Л. Местан, М. Багдасаров и А. Имамов.

Председател на Съвета на ректорите

проф. Ваньо Митев:

Изх. № СР-2

10.02.14



СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ  
"СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"  
БЪЛГАРИЯ; СОФИЯ 1000  
БУЛ. "ЦАР ОСВОБОДИТЕЛ" N 15  
ТЕЛ.93-08; ФАКС 00359 2 / 946-02-55



SOFIA UNIVERSITY  
ST. KLIMENT OHRIDSKI  
1000, SOFIA, BULGARIA  
15 TZAR OSVOBODITEL BD.  
TEL. 93-08; FAX 00359 2 / 946-02-55

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "Св. Кл. Охридски" - Ректорат	
Мех. №	01-00-1 / 05.09.2014

ДО ПРОФ. ВАНЯ ДОБРЕВА  
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО  
ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА  
НА ЧЕТИРЕДЕСЕТ И ВТОРОТО  
НАРОДНО СЪБРАНИЕ

УВАЖАЕМА ПРОФЕСОР ДОБРЕВА,

НАРОДНО СЪБРАНИЕ на РБ
ВХ № ПГ-410-00-2
ПОЛУЧЕНО НА 06.02.2014

Във връзка с исканото от Вас становище по законопроекта за изменение и допълнение на Закона за висшето образование, внесен от Сергей Станишев, Лютви Местан, Милко Багдасаров и Алиосман Имамов, относно мандатността на лицата, избирани на ръководни длъжности във Висшите училища Ви информирам, че за най-старото висше училище в България този въпрос е уреден в Правилника за устройството и дейността му. Пред академичната колегия на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ не е стоял въпроса за премахване мандатността на лицата заемащи изборни длъжности, както и не се предвижда подобно обсъждане от предстоящото Общо събрание на Университета.

РЕКТОР:

/проф. д-р Иван Илчев/



БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

1040 София, ул. "15 ноември" № 1, номератор 02 / 979 53 33

22-00-2 / 13. 02. 2014

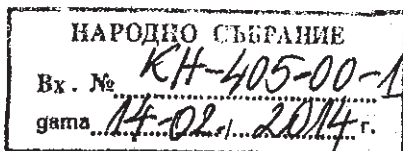
До

**Проф. Ваня Добрева**

**Председател на Комисията по**

**образование и наука**

**в 42-ро Народно събрание**



на Ваш изх. № КН – 453-09-1/29.01.2014

**Уважаема проф. Добрева,**

В отговор на Вашето писмо във връзка с предстоящо разглеждане на проект на ЗИД на Закона за висшето образование, Ви уведомявам следното:

Академичната автономия е важен елемент от демократичната система за управление на висшето образование, включваща и мандатността на лицата на ръководни длъжности.

В системата на Българската академия на науките, въпросът с мандатността на ръководните органи е уреден в Устава на БАН.



**Кам. Стефан/Въденичаров**  
**Председател**





# АСОЦИАЦИЯ НА ЧАСТНИТЕ ВИШНИ УЧИЛИЩА В БЪЛГАРИЯ

АСОЦИАЦИЯ НА ЧАСТНИТЕ  
ВИШНИ УЧИЛИЩА В БЪЛГАРИЯ  
БУРГАС

Изх. № 08-02-02 / 5.02.2017 г.

ДО

ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА КОМИСИЯТА ПО  
ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА КЪМ НС

ПРОФ. Д-Р ВАНЯ ДОБРЕВА

КОПИЕ: ДО

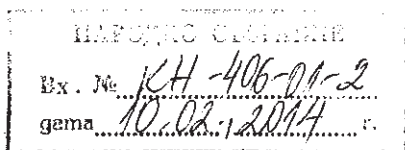
ВНОСИТЕЛИТЕ НА ЗАКОНОПРОЕКТА,  
НАРОДНИТЕ ПРЕДСТАВИТЕЛИ:

СЕРГЕЙ СТАНИШЕВ

ЛЮТВИ МЕСТАН

МИЛКО БАГДАСАРОВ

АЛИОСМАН ИМАМОВ



Относно: становище по законопроекта за изменение и допълнение на Закона за висшето образование №454-01-2.

УВАЖАЕМА ПРОФЕСОР ДОБРЕВА,

Във връзка с Ваше писмо, изх. № КН-453-09-1 от 29.01.2014 г., за становище относно законопроекта за изменение и допълнение на Закона за висшето образование №454-01-2 и мотивите към него, предлагам на Вашето внимание становището си. Този законопроект може да бъде оценяван от две гледни точки: какви послания излъчва и какви проблеми на висшето образование решава.

**Какви послания излъчва законопроектът?**

Според мен обществото има достатъчно ясни сигнали, че висшето образование се намира в дълбока криза и тази криза, поради нежеланието да се направят дълбоки реформи в системата, непрекъснато се задълбочава.

Висшето образование като система отдавна работи неефективно. От доклада на Сметната палата за извършения от нея одит на реализацията на завършилите висше образование на пазара на труда за периода 01.01.2009 г. до 31.12.2012 г. следва, че само една четвърт от завършилите висшисти работят на позиции, изискващи висше образование. „Коефициентът на полезно действие“ на системата е 25%!



8001 Бургас, ул. "Сан Стефано" 62, Бургаски свободен университет

тел. 056/900 501, факс 056/900 905, e-mail: private\_schools@bfu.bg



Няколкостотин милиона лева, които обществото годишно отделя за това образование, му носят твърде малко полза. В такава посока са и изследванията, свързани с рейтинга на висшите училища, и постоянните предупреждения на работодателските организации. Всичко това подкрепя очевидния извод, че държавата няма никакъв контрол и не може да осъществи съответствие между структурата на випускниците и изискванията на пазара на труда. Структурата на завършилите специалисти практически се определя от висшите училища.

Нещо повече, държавата с неадекватната си реакция на демографската криза още повече влошава ситуацията. Въпреки силно намаляващите контингенти на завършващите средно образование няколко последователни екипа на Министерството на образованието непрекъснато увеличаваха приема във висшите училища. В момента е създадена абсурдната ситуация обявеният прием да превишава броя на завършилите абитуриенти. Това също води до видими негативни резултати със стратегически характер: няма никаква конкуренция за достъп до системата на висшето образование (за всеки пожелал има място и остават незаети места!) и до намаляване на изискванията (за да не се загуби студентът, а оттам и субсидията). Липсата на конкуренция и намаляването на изискванията неминуемо водят до влошаване на качеството на образованието.

Решаването на тези проблеми изисква активна роля на държавата поне в две посоки: политики и инструменти за контрол върху структурата на обучаваните специалисти в съответствие с дългосрочните изисквания на пазара на труда и политики и инструменти за контрол върху ефективността на използването на обществените средства и качеството на обучението.

Предлаганата промяна на чл. 31 ал. 2 от ЗВО няма нищо общо с такива политики. От гледна точка на ситуацията в системата на висшето образование проблемът с броя на мандатите изобщо не е важен. Когато обаче под законопроекта като вносителите стоят подписите на лидерите на две от основните политически сили и на зам. председател на Народното събрание, това излъчва изключително ясен сигнал – НИКОЙ НЕ ИСКА ДА СЕ ЗАНИМАВА С РЕАЛНИТЕ ПРОБЛЕМИ НА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ!

**Какви важни проблеми на висшето образование решава този законопроект?**

ТОЙ НЕ РЕШАВА НИКАКВИ ВАЖНИ ПРОБЛЕМИ. Промяната на ЗВО в тази посока е важна единствено само за няколко ректори, които ще попаднат под ограниченията на действащия закон.

Според мен тази промяна ще създаде редица чисто управленски проблеми пред висшите училища. Съгласен съм с мнението, изложено в мотивите на вносителите на законопроекта, че проблемът за броя на мандатите на ръководните длъжности във висшите училища е спорен и че има диаметрално противоположни тези. Оценката на тези диаметрално противоположни тези обаче може да бъде направена не по принцип, а в зависимост от конкретната управленска структура. Българските висши училища функционират в условията на автономия, като сами избират ръководните си органи

чрез общи събрания на колективите. Между впрочем такава формиране на академични ръководни органи е малко разпознато по света. Може би защото то наистина крие рискове за формиране на “феодални структури”? Според мен премахването на ограничението на мандатите ще създаде такива структури. Този риск е още по-голям, ако държавата не се интересува от ефективността на функционирането на системата и на изразходването на обществени средства и последователно доброволно се отказва от инструментите си на контрол. Позоваването на частните висши училища в този случай е неуместно – те имат съвсем друг начин на формиране на ръководните си органи и много голям външен контрол върху ефективността на дейностите си и звената си.

При условие че няма да се провеждат решителни реформи, премахването на броя на мандатите е едно от най-ефективните средства за запазване на статуквото. Ако предстоят реформи обаче тези структури ще бъдат основната съпротивителна сила.

В тази връзка се питам: **струва ли си заради личните интереси на няколко ректори да се торпилират възможностите за промяна в системата на висшето образование?**

На основата на горното считам, че предложената промяна на ЗВО нито е необходима, нито е уместна.

С уважение

проф. д-р Петко Чобанов/  
Председател на Асоциацията на частните  
висши училища в България

Президент на Бургаски свободен университет



Председател: Акад. Дамян Дамянов, дмн  
Зам.-председатели: Чл.-кор. Ангел Попов, дфн  
Чл.-кор. Мария Балтаджиева, дтн

Председатели  
на СУБ:

Акад. Асен Хаджиолов  
1944-1945

Проф. Георги Павлов  
1945-1946

Акад. Михаил Димитров  
1946-1962

Акад. Кирил Братанов  
1962-1986

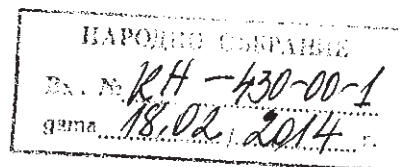
Акад. Любомир Илиев  
1986-1989

Чл.-кор. Александър Янков  
1989-1990

Проф. Иван Матев  
1990-1998

Акад. Дамян Дамянов  
1998

София, 17 февруари 2014 г.  
Изх. № 15



ДО  
ПАРЛАМЕНТАРНАТА КОМИСИЯ  
ПО ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

## СТАНОВИЩЕ

На Управителния съвет на Съюза на учените в България  
ОТНОСНО: На Ваш изх. № КН-453-09-1/29.01.2014 г. – Мнение по промяна в  
Закона за висшето образование

Поради краткия срок и в съответствие с Правилника за работа на Съюза на учените в България писмото от Парламентарната комисия бе разпратено до членовете на Управителния съвет на СУБ. В подкрепа на предложените промени гласуваха 2 (двама) души, против 9 (девет) души. Въздържали се 2 (двама). Без участие в гласуването поради заболяване или пребиваване в чужбина 2 (двама).

Гласувалите позитивно възприемат изложените в мотивите към законопроекта становища.

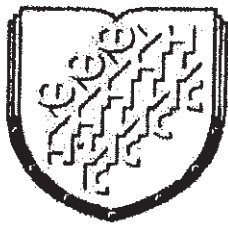
Гласувалите против посочват следните възражения:

1. Мандатността в публичната сфера е важен момент. Тя служи за „предпазен клапан“ в условията на демокрация, тъй като злоупотребата с власт и положение, със средства или чрез удовлетворяване на лични интереси за съжаление все още е често явление. Необходимостта от запазването на мандатността по принцип се диктува от липсата или неспазването на основни средства на демокрацията като прозрачност, обективност, обосновааност, законност и други. Във всички области на публичната сфера трябва да бъдат ясни критериите за оценка на публичните личности и техните действия, както и да се предлагат начини, по които те могат да бъдат отстранени от заеманите длъжности при наличието на съответна негативна оценка.

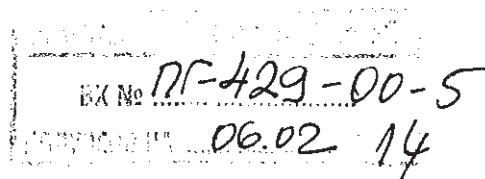


2. В определен период от време мандатността трябва да бъде съхранена като атрибут на демокрацията. Не случайно мандатност е запазена дори за личности, заемащи водещи държавнически или партийни позиции в страните с най-развита демокрация. При това в техническата сфера е разумно обновлението да е на 3-4 години, а в обществената – през не повече от 8 до 10 години.
3. Ако един учен е ректор в три и повече мандата, на практика той се превръща в администратор, а научната и други дейности стават сателитни и частично прилагани.
4. Сегашният закон за висше образование се нуждае от сериозни промени и допълнения, а от доста време се говори, че е подготвен нов закон. В момента активно се обсъжда и Стратегия за развитие на висшето образование. Поради това самостоятелното предлагане за изменение на само една точка от закона остава обществено нелогично и едва ли ще доведе до повишаване на качеството на висшето образование.

УС на СУБ



ФЕДЕРАЦИЯ НА УНИВЕРСИТЕТСКИТЕ  
СИНДИКАТИ (ФУНИС)  
СОФИЯ-1124, УЛ. ГУРГУЛЯТ №1, телефони:  
председател: 0886601940;  
юрист: 0888498989; секретар: 0898559750



Изх.№125/06.02.2014 г.

До Председателя на 42-то Народно събрание г-н Михаил Миков  
До Председателя на Комисия по образование и наука в  
42-то Народно събрание – проф. д.ф. Ваня Добрева

### ДЕКЛАРАЦИЯ

НА ФЕДЕРАЦИЯТА НА УНИВЕРСИТЕТСКИТЕ СИНДИКАТИ/ФУНИС

Уважаеми г-н Миков,

Уважаема проф. Добрева,

Управителният съвет на Федерацията на университетските синдикати/ ФУНИС изразява категоричното си несъгласие с внесеня Законопроект за промяна на чл. 30 ал. 2, който регламентира броя на мандати на ректорите и деканите – не повече от два.

Предложението, този регламент да се определя от Правилника за дейността на всяко висше училище, създава предпоставки за недосегаемост на ректорите и за унищожаване на демокрацията във висшите училища, за безконтролни своеволия и злоупотреба с власт.

Добре е да си спомним, че след откриването на Софийския университет, в продължение на десетилетия, мандатът на Ректора е бил една година.

Тревожен факт е, че има народни представители, които не отчитат негативните последици от действието на ЗРАС в Република България и особено действията на онези ректори, които използваха този закон, за да решат скорострелно проблемите на собственото си академично развитие и на близки около тях кръгове.

Смущава фактът, че в периода на обсъждане на проекта за Стратегия за висшето образование, се предлага изменение в Закона за висшето образование, което по същество създава условия за утвърждаване на диктатура във висшите училища. Будят много въпросителни мотивите на вносителите на тази поправка!

Предложената поправка на чл.30 ал.2 от Закона за висшето образование няма аналогия в правния мир.Тя ще създаде реални условия да се отговори на непреодолимото желание на значима част от ректорите да няма мандатност, да бъдат несменяеми ръководители на съответните висши училища.

Непредвидими са негативните последици от внесеното предложение за промяна на Закона за висшето образование, което е основание за категоричната отрицателна позиция на ФУНИС. Считаме, че този законопроект не трябва да влиза в Пленарна зала, а да бъде отстранен още по време на неговото предварително обсъждане.

Силно разчитаме да се прояви мъдрост и се подкрепи нашата позиция.

Председател на ФУНИСУ

/проф. д.т.н. Емилия Рангелова/



## СТАНОВИЩЕ

от Сдружението за европейско качество във висшето образование и борба с  
неакадемичните практики и плагиатството

*във връзка с предложения за обсъждане проектозакон за изменение и допълнение на  
ЗВО от вносителите Любви Местан, Сергей Станишев, Алиосман Имамов и Милко  
Багдасаров на чл.31, ал.2 ЗВО*

Уважаеми дами и господа народни представители,

Предлагаме на Вашето внимание нашето становище по внесения за обсъждане проектозакон за изменение на ЗВО, внесен за обсъждане от четиримата посочени по-горе вносителите.

Сдружението за европейско качество във висшето образование има вече над петгодишен опит в областта на дискутиране на проблемите на висшето образование и науката, негови членове са уважавани преподаватели и студенти от Стопанската Академия в Свищов, ВГУ „Св. Св. Кирил и Методий“, УНСС и СУ „Св. Климент Охридски“. Това прави натрупания от нас опит достатъчно сериозен, значим и полезен при вземането на важни законодателни решения като предложеното.

В обществен план предложеният законопроект се приема от академичната общност единно и непротиворечиво. Становищата за него са отрицателни и в повечето случаи той се окачествява като откровен лобизъм и посегателство върху един от основните принципи на демокрацията – мандатността при заемането на публични длъжности.

Във връзка с входирането на законопроекта възникват редица въпроси, както по същество, така и по отношение на процедурата по внасянето му.

На първо място в мотивите вносителите се позовават за необходимостта от него на становище и искане за подобна законодателна промяна от страна на Съвета на ректорите. При това такива искания „били отправяни нееднократно, последното от които на 05.04.2012г.“ За неправителствения сектор остава загадка защо в такъв случай чак сега се внася подобен законопроект и защо не е внесен още тогава – през 2012г. при друг състав на Народното събрание и друга политическа обстановка.

Допълнително въобще не е търсено и отчетено становището на другите участници в академичните процеси – студенти, преподаватели, докторанти. Мотивите към законопроекта са съставени едностранно и дават приоритет единствено на мнението на ректорите, които като административни ръководители имат собствени интереси, които е нормално да защитават.

Разумният законодателен подход обаче изисква преди внасянето на подобен изключително важен законопроект да бъде предприето широко обществено обсъждане и да бъде отчетено и мнението на посочените по-горе участници в академичните процеси, пряко засегнати от приложението на закона.



Законопроектът предвижда въпроса с мандатността на административните ръководители на висшите училища (ректори, декани, ръководители на катедри) да не се фиксира на ниво закон, а да бъде свободно определян от самите общи събрания във вътрешните правилници на съответните университети.

Твърди се, че по този начин се утвърждавала академичната автономия и се предполага, че академичната общност в България е достатъчно зряла и с утвърдени демократични механизми да осигури необходимия вътрешен контрол срещу потенциални злоупотреби.

Подобни тези не издържат на елементарен преглед на практиките в българските университети, особено във връзка със сравнително новия ЗРАСРБ, който вече се нуждае от генерален „ремонт“, поради вихреците се злоупотреби с широката автономия дадена на висшите училища при производството на научни кадри и кариерното израстване на преподавателския състав. Събитията около Фонд „Научни изследвания“ също потвърждават напълно тази неприятна констатация.

Допълнително при изборите за ректор в Медицински университет – София и Стопанската Академия в Свищов Общите събрания постигнаха смущаващо единодушие от 100% при наличието на единствен кандидат.

Подобни резултати са категорична индикация, че за демократичен избор в съответните случаи въобще не може и да става дума.

Точно обратното при управлението на висшите училища се наблюдават силно изразени и обезпокоителни процеси на феодализация и произвол, намиращи израз в злоупотреби с финансовата дисциплина, откровена шуробаджанащина в кариерното развитие на преподавателите, репресии спрямо неудобните опоненти и дори какъвто е случаят в Стопанската Академия в Свищов – масови незаконни уволнения на преподаватели, където съдебните решения по възстановяването им на работа не се изпълняват.

Предоставянето на определянето на мандатността на ректорите и другите управленски длъжности в университетите на силно зависимите и манипулируеми техни общи събрания е израз на абдикация на държавата от всяка регулаторна роля в тези процеси.

Това е стъпка назад и представлява изоставянето на основен принцип на демокрацията – какъвто е мандатността.

Предоставянето на допълнителен мандат над сега регламентирания осемгодишен (два мандата по четири години) не може да бъде оправдано нито с научни нито с административно-управленски аргументи.

Осем години е един напълно достатъчен период, в който всеки администратор може да докаже своите качества. Превिшаването му е предпоставка за окопаване в управленските функции и е по-скоро израз на тезата, че се търси не научно развитие на съответния учен, а се преследва съвсем друга цел – да се притежава властта да се разпорежда на практика еднолично с огромните бюджети на висшите училища.

В ректорите е съчетана огромна на практика безконтролна власт. Те едновременно са пълни господари на процеса на кариерно израстване на преподавателите и учените, както и разпоредители с бюджетните и извънбюджетните средства на университетите. Допълнително те са и представители на работодателя по смисъла на КТ, които могат без санкцията на който и да е друг орган да уволнят всеки преподавател и/или служител в съответното висше училище.

В действителност в нормално развита академична общност би следвало да са изградени вътрешни контролни механизми, за да не се стига до злоупотреби с тази власт. Практиката обаче показва, че положението в българските висши училища няма нищо общо с това в европейските им еквиваленти и именно заради това в обществото

на висок глас се заявява нуждата от генерална реформа в българското висше образование.

Тази реформа не може и не бива да започва с отмяната на един основен принцип. Предложеният законопроект е ненавременен, а академичната общественост у нас не е дорасла за предоставянето на подобна степен на автономия.

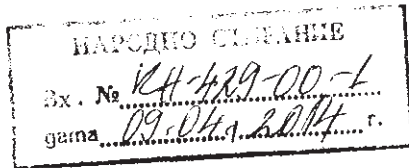
Не е за подценяване и обстоятелството, че Съветът на ректорите никога не е проявил и най-малката степен на критичност спрямо откровените своеволия на дискредитирани в публичен план негови членове, за да можем да вярваме в неговите безкористни намерения.

С оглед на изложеното от името на членовете и симпатизантите на сдружението заявяваме своето мнение за отхвърляне на предложения законопроект.

Вярваме, че при вземането на това изключително важно решение мнението ни ще бъде отчетено от представителите на всички парламентарни групи

С уважение  
(адв. Калин Костов – председател на УС)

07 април 2014 г.



До  
Проф. ВАНЯ ДОБРЕВА,  
Председател на ПК по образование и наука в  
42-то Народно събрание

НАРОДНИТЕ ПРЕДСТАВИТЕЛИ, членове на  
ПК по образование и наука в 42-то НС

УВАЖАЕМА ПРОФ. ДОБРЕВА,  
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА Н.П.,

Относно: Законопроект за изменение и допълнение на Закона за висше образование с вносителите народните представители Сергей Станишев, Лютви Местан, Милко Багдасаров и Алиосман Имамов, от 22 януари 2014 г.,

### ПРЕДСТАВЯМ НА ВАШЕТО ВНИМАНИЕ СТАНОВИЩЕ на СОЦИАЛНИТЕ ПАРТНЬОРИ ОТ СЕКТОР "ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА"

По същество, предлаганото от вносителите изменение на закона се изразява в промяна на чл. 31, ал. 2, която към момента е със следното съдържание:

(2) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 53 от 2002 г.) Лицата, избирани на ръководните длъжности ректор, декан, директор на департамент, филиал и колеж и техните заместници, не могат да бъдат избирани за повече от два последователни мандата на една и съща длъжност."

Вносителите предлагат текстът на ал. 2 да се измени: "Мандатността на лицата, избрани на ръководните длъжности ректор, декан, директор на департамент, филиал и колеж и на техните заместници, се определя в правилника за дейността на висшето училище".

Законът за висшето образование (ЗВО) определя кои са органите за управление на висшето училище. Това са общото събрание (ОС), академичният съвет (АС) и ректорът. Тези органи за управление се избират за срок от четири години. Мандатът на отделните ръководни органи на различните структурни звена на висшите училища е определен в различни текстове на ЗВО и във всички случаи е с продължителност от четири години.

Независимо, че мандат като правна категория има и други характеристики, а не представлява само период от време, през който се възлагат определени представителни функции, приемаме, че в ЗВО с мандат се определя именно и само срока на дадено правомощие. В този смисъл за нас остава неясно, какво значение се влага в думата "мандатност", представляваща част от предложения текст. Възможно е да се има предвид броя и последователността на мандатите, но това не става категорично ясно, предвид липсата на юридическа издържаност на предлагания нормативен изказ. Това заключение е формирано на база действащия текст на чл. 31, ал. 2, който вносителите предлагат да бъде изменен.

Не без значение е и това, че Конституционният съд на Република България, в свое Решение №13 от 15.12.2010 г., е определил мандатността като основен принцип на конституирането и функционирането на органи на публичната власт, чрез предоставянето им на определени правомощия за определен период от време, което е съобразено с разделението на властите и правовата държава. Правният режим на мандата на органите на публичната власт, постановява съда, се определя от конституционни и от законови норми.

Законът е този, който установява устройството, организацията, правомощията на органите за управление и определя мандатността им. Законът за висшето образование не само определя мандатността, но и съдържанието на самоуправлението и границите на автономията на висшите училища. А автономията не може и не трябва да бъде степенувана.

Друг мотив в тази посока е свързан с липсата на ограничение за определена възраст на лицата, до достигане, на която да е възможно да се кандидатира за заемането на ръководни длъжности. Следва да се има предвид, че запазването на ограничението дава възможност за избирането на нови ръководства с нови идеи и виждания за развитието на висшите училища. Ако някой ректор е допринесъл за развитието на управлявания от него университет, то гарантирано, след прекъсването от четири години, може да бъде избран отново, при това без да използва властови ресурс.

В заключение, всички основни членове на ВОН-КНСБ са на мнение, че мандатността е стабилна основа за запазване на демократичните принципи в самоуправлението на висшите училища и следва да се запази непроменен установения към момента максимален праг от два последователни избора и реализиране на мандати. По този начин ще се гарантира автономното определяне и едновременно с това ще се предотврати възможността едно и също лице да заема съответната длъжност за неограничен период от време, което само по себе си е нарушаване на автономията.

Според ВОН-КНСБ дадена политика не може да се обвързва само с определена личност. Добрите политики са дело и отговорно поведение на добри екипи, между които може и трябва да бъде осъществявана приемственост. **Премахването на определения брой мандати крие в себе си рискове от нарушаване на принципи, които са заложили във всички демократични управленски органи. Ето защо смятаме, че запазването на сега определените в ЗВО мандати гарантира и съхраняването на академичната свобода и демократичните и колегиалните принципи, на които тя е основана.**

Председател на ВОН-КНСБ

Доц. д-р инж. Лиляна Вълче

